

**Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка**

**Сергій Жадан.
Вільні думки вільної людини**

бібліографічний покажчик

Полтава 2024

Сергій Жадан. Вільні думки вільної людини: бібліогр. покажч. / уклад.: В. П. Балюк, С. В. Спірякова (відп. за вип.), О. В. Токміленко; Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Бібліотека імені Михайла Андрійовича Жовтобрюха. Полтава, 2024. 15 с.

Бібліографічне наповнення покажчика – наукові публікації з фонду Бібліотеки імені Михайла Андрійовича Жовтобрюха Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, які розкривають зміст досліджуваної тематики.

*У **передмові** дана біографічна та творча довідка про Сергія Жадана – українського письменника, перекладача, громадського діяча, фронтмена гуртів «Жадан і Собаки» та «Лінія Маннергейма»; автора романів «Anarchy in the UKR», «Депеш Мод», «Ворошиловград», «Месопотамія», «Інтернат»; поетичних збірок «Цитатник», «Ефіопія», «Життя Марії», «Тамплієри», «Антенa», «Список кораблів» та інших. Подана інформація про нагороди та відзнаки митця.*

Покажчик складається з розділів:

- **Окремі видання, публікації та інтерв'ю Сергія Жадана,**
- **Відзнаки (Премії та нагородження),**
- **Загальні матеріали,**
- **Життя та творчість,**
- **Про прозові твори С. Жадана з окремо виділеними розділами («Anarchy in the UKR», «Депеш Мод», «Ворошиловград», «Месопотамія», «Інтернат», «Скрипниківка»),**
- **Про поезію Сергія Жадана**

*Документи кожного з розділів упорядковані в алфавітній послідовності розташування бібліографічних записів за загальною нумерацією (92 джерела українською мовою). Окремою структурною частиною видання є допоміжний матеріал, представлений **іменним покажчиком**. Бібліографічний опис та скорочення слів здійснено згідно з чинними державними стандартами України – ДСТУ 8302:2015.*

Видання адресоване широкому загалу користувачів: науковцям і викладачам закладів вищої освіти, студентам, вчителям, учням загальноосвітніх шкіл, бібліотечним працівникам, усім небайдужим до історії становлення і розвитку незалежної сучасної української літератури.

Сергій Жадан. Вільні думки вільної людини

Передмова

З біографії

Сергій Жадан народився 23 серпня 1974 року в місті Старобільськ Ворошиловградської області (нині – Луганська область). У початкових класах Сергій навчався у школі, де викладали українською, але закінчував старші класи у Старобільській гімназії, де у ті часи викладали російською мовою. Він часто відвідував Харків, гостював у тітки Олександри Ковальової – поетеси, перекладачки з німецької, яка була головою культурологічного товариства «Спадщина». Вона мала значний вплив на юнака, познайомила його з письменниками, політиками, музикантами, журналістами, які «виступали за українську незалежність» та із забороненою на той час РУХівською літературою.

У 1991 році Жадан остаточно переїхав до Харкова, де вступив до Національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди на спеціальність українсько-німецької філології. Письменник розповідав, що на його вибір вплинула тітка. Він згадував: *«Вона, а згодом і я, навчалися у тій же Старобільській школі, де іноземною була німецька. В 11 класі я переміг у республіканській олімпіаді з української мови, тому мав можливість вступати без іспитів на будь-який філфак УРСР. Вибрав між Луганськом, до якого було 100 кілометрів, і Харковом, до якого – 250 км. І саме завдяки мистецькому середовищу Харкова та моїм регулярним попереднім приїздам до нього обрав саме це місто»*. Закінчив навчання в університеті у 1996 році і вступив до аспірантури. У 2000 р. – захистив дисертацію на тему «Філософсько-естетичні погляди Михайла Семенка».

Коли у березні 1997 року в Україні було створено Асоціацію українських письменників (АУП), Сергія Жадана було обрано одним із віце-президентів цієї організації.

У 2000 році С. Жадан почав працювати викладачем кафедри української та світової літератури в ХНПУ. Звільнився з посади у 2004 р. Пояснює це так: *«У мене вийшов роман «Депеш Мод», наближалася Помаранчева Революція, ми з друзями активно виступали проти влади, проти кандидата Януковича. І в університеті було неспокійно, на мене писали якісь наклепи і доноси, і я, щоб не підводити ні свого наукового керівника, ні колег, бо завжди з любов'ю ставився до свого університету, просто звільнився. І пішов у «вільне плавання». Я тримався в університеті не за гроші, не за зарплату, а за середовище. Я був доцентом, і коли постало питання іти далі в докторантуру, робити наукову кар'єру, я подумав і зрозумів, що це не моє, що я тут займаю чийсь місце, а це неправильно»*.

Під час Помаранчевої революції у 2004 році Жадан був комендантом наметового містечка у центрі Харкова. Він згадував, що наприкінці листопада прийшов із друзями на площу Свободи, щоби послухати заяви опозиціонерів і залишився там. *«Намети були літні, дуже легкі. Ми їх поставили і десь за два дні вони просто розлізлися, бо не були розраховані на зимові умови. Не були розраховані на сніг, на лід»,* – згадував письменник. Він також брав активну участь в акціях харківського Євромайдану. 1 березня 2014 року, коли натовп проросійських мітингувальників увірвався до Харківської ОДА, яку обороняли учасники Євромайдану, Жадан отримав травми і струс мозку.

З 2016 по 2019 рік С. Жадан був членом комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка. У січні 2022 року він став почесним доктором Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

2024 року письменнику Сергію Жадану Український вільний університет в Мюнхені надав ступінь почесного доктора філософії. Колегія закладу відзначила його за внесок у розвиток української культури, зокрема літератури, гуманітарну діяльність, свідчення про жахливу війни в Україні, готовність до боротьби за свободу і за мир.

3 лютого 2022 року письменник допомагав фронту як волонтер, виступав з концертами в Україні та Європі, збирав кошти на допомогу українським захисникам, він передав армії понад 200 автомобілів.

Письменник Сергій Жадан зранку 6 червня 2024 року на своїй сторінці у Facebook повідомив, що він долучився до лав 13 бригади Нацгвардії "Хартія" і наразі проходить вишкіл. Раніше письменник Сергій Жадан провів у київському Палаці Спорту один з наймасштабніших поетичних вечорів, презентувавши свою збірку "Усі вірші". У ній зібрано близько 700 поетичних текстів на 1400 сторінках, вони написані протягом 30 років – від 1993 до 2023. За словами організаторів, прийшли на захід близько 4 тисяч людей. Жадан тоді зазначив, що усі кошти з концерту передадуть для ЗСУ, зокрема на потреби 13-ї бригади Національної гвардії України "Хартія".

Творча діяльність (літературна і музична)

Сергій Жадан – всесвітньо відомий український письменник, автор 12 поетичних книг і 7 романів, лауреат понад десятка літературних премій.

Писати вірші почав ще навчаючись у школі. У 1992 році, будучи студентом, разом із Ростиславом Мельником та Ігорем Пилипчуком Сергій Жадан заснував літературне об'єднання «Червона фіра», концепцією якого був неофутуризм (авангардна течія в мистецтві ХХІ століття, яке, руйнуючи стереотипи, передбачає створення нових, кращих культурних станів і цінностей). Жадан згадував: *«Ми писали вірші, які фактично неможливо було надрукувати, тому що видавництва та книгарні закривалися. Але 1992 року в Україну зі США повернувся Осип Зінкевич зі своїм видавництвом «Смолоскип». Він вирішив видавати молодих авторів і створив для них конкурс. Це був наш шанс, нам усім випало бінго. Я став одним із перших лауреатів»*. Першими вийшли збірки «Генерал Юда» (1995 рік, Київ) та «Цитатник: вірші для коханок та коханців» (1995 рік, Київ), на яку написала схвальну рецензію Оксана Забужко. Наступними були перша прозова книжка – збірка оповідань «Біг-Мак» (2003), романи «Депеш Мод» (2004) і «Anarchy in the UKR» (2005).

В одному з інтерв'ю Жадан признався: *«Сидіти вдома і писати про вигаданих героїв мене ніколи не приваблювало. Мені було цікаво писати з натури, з полів. У мене завжди було широке коло спілкування, ще з 1990-х років — і академічне коло, викладачі, студенти, професори, митці, а з іншого боку я завжди спілкувався з музикантами, з маргінальними типами, мені це завжди було цікаво. Це було природно і децю подібне коло спілкування у мене досі залишилось, мабуть тільки в сотні разів збільшилось»*. А коли його запитали: *«Що для вас література?»* – відповів: *«Для мене література, крім того що це велика любов, один із сенсів існування, це ще можливість поспілкуватися з людьми, які мені близькі – письменники, критики, видавці. Тому я розглядаю свою діяльність як велику пригоду. Інколи в ній трапляються неприємності, інколи хтось відверто дратує, але якщо ти концентруєшся не на цьому, а на тому, що тобі подобається, то це дуже цікаве середовище, за яке я неймовірно вдячний... Я дуже люблю писати, і це не спосіб самоствердитися, це спосіб реалізації тих речей, які є всередині»*.

У 2010 році письменник опублікував роман «Ворошиловград», який став переможцем у конкурсі «Книга року» (Україна), а у 2014 р. – відзначений швейцарською літературною премією Jan Michalski Prize. Ще через чотири роки вийшла його книжка «Месопотамія» (2014), що включає

роман у новелах та 30 віршів. У 2017 році – побачив світ роман **«Інтернат»**. Письменник вважає його своїм найкращим твором і зазначає: *«Роман «Інтернат» найкраще відповідає моєму розумінню світу, літератури та природи письма в принципі. Якщо «Інтернат» – найкраща книга прози, то «Життя Марії» і «Тамплієри» – найвдаліші поетичні збірки»*.

Великою мірою на коло творчого спілкування і на розмір аудиторії Жадана вплинула музика. У 2000 році в Харкові було засновано рок-гурт «Собаки в космосі». У 2007 році колектив випустив альбом «Хор монгольських міліціонерів», який записали на вірші Сергія Жадана. У 2008 році гурт випустив перший спільний альбом із письменником під назвою «Спортивний клуб армії», а в 2014 році гурт перейменували – він став називатися «Жадан і собаки». У травні 2022 року музиканти презентували композицію «Метро», присвячену дітям війни. С. Жадан є також фронтменом рок-гурту «Лінія Маннергейма», який був заснований у Харкові у 2017 році. Перший концерт музиканти відіграли в Ізюмі на площі Джона Леннона 16 лютого 2017 року. 26 лютого 2018 року гурт презентував дебютний мініальбом «Де твоя лінія?». Саме того ж року вийшла збірка «Бої без правил», а у 2021 році – «Зима/Сніг».

Сам письменник про ці творчі проекти розповідає так: *«Нас довгий час сприймали як суто літературний проект. Ми довго не могли знайти ні свій формат, ні своє звучання: це був неоконкретний проект, який подобався тільки тим, хто глибоко перейнявся. І тільки з третього альбому у нас з'явилися слухачі. Зараз аудиторія «Собак» зовсім інша: багато тих, хто і читає, і слухає, але є багато молодих, дітей, які думають, що я співак. І потім дивуються, що в мене ще є якісь книжки. Я до цього з самоіронією ставлюсь»*.

У жовтні 2021 року в Харківському національному академічному театрі опери та балету імені Лисенка відбулася прем'єра авангардної опери «Вишиваний. Король України». Автором лібрето опери був С. Жадан. У 2023 році видавництво Meridian Czernowitz випустило у світ нову книжку письменника – збірку поезій про мову під назвою **«Скрипниківка»**, яку він почав готувати до друку ще навесні 2021 року. У 2023 році вийшло й оновлене видання **«Гімн демократичної молоді»**, у якому вміщено шість ліричних історій про розвиток середнього бізнесу в умовах формування відкритого суспільства. Сюжет книги поєднує в собі ліричну оповідь із фаховими публіцистичними розвідками, присвяченими легалізації тіньового сектору економіки.

С. Жадан спеціалізується на перекладах з німецької та англійської мови. Зокрема, він переклав поезії Пауля Целан і Чарльза Буковскі. Його власні твори перекладено німецькою, англійською, естонською, французькою, італійською, шведською, норвезькою, польською, сербською, хорватською, литовською, латвійською, білоруською, російською, угорською, вірменською та чеською мовами.

Окремі твори Сергія Жадана введені в програму з української літератури середньої школи.

Нагороди та відзнаки

З 1999 року Сергій Жадан отримав понад 40 нагород і премій, орденів та медалей. Серед них – премії від зарубіжних фондаций:

- Премія Європейського банку реконструкції та розвитку за роман «Інтернат» (Великобританія);
- Премія світу німецьких книжників (Німеччина);
- Премія Ганни Арендт за політичне мислення (Німеччина);
- Премія імені Єжи Гедройця (Польща).

2009 р. – лауреат Літературної премії імені Джозефа Конрада-Коженювського.

2010 р. – роман «**Ворошиловград**» приніс Жадану літературну премію імені Яна Михальського у Швейцарії, нагороду BBC Ukrainian «Книга десятиліття» та премію Brücke Berlin.

2012 р. – книжка «**Постріл і ніж**» Жадана перемогла в українському рейтингу художньої літератури «Книжка року». Цього ж року Жадан отримав відзнаку «Золоті письменники України».

2014 р. – збірка вибраних віршів Жадана «**Динамо Харків**» була визнана «Українською книгою року».

2014 р. – роман «**Ворошиловград**» відзначений швейцарською літературною премією Jan Michalski Prize.

2015 р. – за роман «**Месопотамія**» С. Жадан отримав літературну премію Angelus, а у 2016 році – премію Президента України «Українська книга року».

2017 р. – Премія імені Василя Стуса.

2022 р. – С. Жадана нагороджено Премією Свободи від фонду Франка Ширрмахера (Швейцарія).

2022 р. – Польська академія наук висунула Сергія Жадана на здобуття Нобелівської премії з літератури, проте нагороду отримала французька письменниця – Ганна Ерно.

2023 р. (жовтень) – нагороджений медаллю «За оборону міста-героя Харкова».

Джерело інформації: <https://osvita.ua/school/biography/91948/>

Бібліографічний покажчик

Окремі видання, публікації та інтерв'ю Сергія Жадана

1. Жадан С. Anarchy in The UKR. Харків : Фоліо, 2008. 223 с. (Графіті).
2. Жадан С. Anarchy in The UKR. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2015. 240 с.
3. Жадан С. Інтернат : роман. Чернівці : Меридіан Черновіц, 2017. 336 с. : іл.
4. Жадан С. В. Ворошиловград : роман : пер. с укр. / худож.-оформ. О. Н. Артёменко. Харьков : Фолио, 2011. 442 с.
5. Жадан С. В. Капітал. Харків : Фоліо, 2006. 797 с.
6. Жадан С. В. Месопотамія : зб. оповідань і віршів / передм. В. Неборака ; фото Гамлета. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2014. 368 с.
7. **Жадан С.**, Винничук Ю., Карпа І., Фоззі, Кокотюха А., Рафеєнко В., Кідрук М. ДНК : роман / передм. Фоззі ; худож. Katеріна Sad. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 240 с. : іл.

***

8. Жадан С. "Вірші мені дорожчі, а прозу вважаю вагомішою" : інтерв'ю з укр. поетом / записав С. Бондаренко. *Літературна Україна*. 2011. № 44. С. 7.
9. Жадан С. Високосний. Помер художник Валерій Бондар. *Українська літературна газета*. 2012. № 23. С. 2.

Про українського художника з Харкова Валерія Євгеновича Бондара.

10. Жадан С. Деш Мод. Повість. *Березіль*. 2004. № 7/8. С. 8–89; № 9. С. 41–87.
11. Жадан С. "Жити там, де тебе не лякає смерть" : інтерв'ю з укр. письменником С. Жаданом / записав С. Бондаренко. *Літературна Україна*. 2016. 27 жовт. (№ 41). С. 7.
12. Жадан С. Станси для німецько-фашистських загарбників ... *Сучасна українська література кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст.* : [хрестоматія] : для старш. шк. віку / упорядкув. текстів, передм., навч.-метод. матеріали І. Андрусика. Київ, 2010. С. 106–116. (Бібліотека шкільної класики. Обов'язкова програма 12 клас).

Добірка поезії Сергія Жадана.

13. Жадан С. Тоді Господь покличе жінку (уривок з нової книжки). *Літературна Україна*. 2023. Листоп. (Спецвип. № 3). С. 7.
14. Жадан С. "Тому, хто боїться – потрібна віра. Тому, хто любить – достатньо пам'яті" : інтерв'ю з укр. письменником С. Жаданом / записала Н. Скачко. *Українська літературна газета*. 2016. 14 жовт. (№ 20). С. 8–9.
15. Жадан С. "Уже тепер народжується нова література" : інтерв'ю з укр. письменником Сергієм Жаданом / записав С. Бондаренко. *Літературна Україна*. 2015. 15 січ. (№ 3). С. 4.
16. Жадан С. Щастя дається щоденною працею. *Країна*. 2019. № 28. С. 16–19.

Відзнаки (Премії та нагородження) С. Жадана

17. Жадан отримав престижну літературну премію Швейцарії. *Полтавська думка*. 2014. 4 груд. (№ 49). С. 13.

Відомий український письменник, поет, громадський діяч отримав одну з найпрестижніших літературних премій Швейцарії Jan Michalski Prize.

18. Коломієць І. Лауреати "Смолоскипу" **Сергій Жадан** та Андрій Кокотюха отримали престижну відзнаку "Золотий письменник". *Смолоскип України*. 2012. № 12. С. 3.
19. Сергій Жадан отримав польсько-білоруську літературну премію імені Єжи Гедройця. *Українська літературна газета*. 2022. 2 верес. (№ 17). С. 2.
20. Сергій Жадан отримав премію "Українська книжка року". *Українська літературна газета*. 2016. 5 серп. (№ 15). С. 17.
- У 2016 році звання лауреата премії у номінації "За видатні досягнення у галузі художньої літератури" присуджено Сергію Жадану за книгу "Месопотамія" та видавництву "Книжковий клуб "Сімейного Дозвілля", що її видав.*
21. Сергію Жадану вручили в Німеччині премію імені Ханни Арендт. *Українська літературна газета*. 2022. 9 груд. (№ 24). С. 19.

Загальні матеріали

22. Антологію з **Жаданом**, Забужко та Малярчук виставили на показ у книгарні Нью-Йорку. *Українська літературна газета*. 2022. 11 листоп. (№ 22). С. 5.
23. Баран Є. Вростання у сакральний простір слова. Київ. 2022. № 7/8. С. 167–172; № 9/10. С. 165–169.
24. Дзюба І. Чорний романтик Сергій Жадан. Київ : Либідь, 2017. 112 с.
25. Дзюба С. Письменник **Жадан** і художник Маков презентували артбук про Харків. *Літературна Україна*. 2020. 26 груд. (№ 49/50). С. 2.
- Книга "Постійне місце проживання".*
26. Коляда І., Коляда Ю. Волонтерська діяльність Сергія Жадана. *Історія в рідній школі*. 2019. № 11. С. 11–13.
27. Пахаренко В., Пахаренко Н., Месевря О. Бібліографія. *Українська мова та література*. 2007. № 2/4. С. 27–31.
- Бібліографія української літератури для додаткового читання про таких письменників: Володимир Яворський, Ігор Римарук, Василь Герасим'юк, Костянтин Москалець, Галина Пагутяк, Юрій Андрухович, Оксана Забужко, Юрій Винничук, Євгенія Кононенко, Богдан Жолдак, **Сергій Жадан**, Іван Андрусяк, Степан Процюк, Василь Слпчук, Марія Матіос, Леонід Кононович, Дмитро Білий, Любко Дереш.*
28. Сулима М. Дао Жадана, або свободою користуються по-різному. *Книжниця у семи розділах*: літ.-критич. ст. й дослідж. / М. М. Сулима; Ін-т літ. імені Т. Г. Шевченка НАН України. Київ, 2006. С. 380–383.
29. Хоменко Г. В. Українська постмодерна література: світоглядно-стильові домінанти (вивчення у класах гуманітарного профілю старшої школи). *Український педагогічний журнал*. 2018. № 4. С. 118–125.
- Проаналізовано дослідження та публікації щодо українського постмодернізму (Ю. Андрухович, **С. Жадан**, Ю. Іздрика, О. Забужко, Л. Костенко).*

Життя і творчість

- 30.Бурдікіна М. Організація та проведення культурно-мистецького проекту "Голос Донбасу" за мотивами творів Сергія Жадана. *Сучасні соціокультурні практики: компетентнісно-аксіологічний аспект* : зб. ст. і матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 10-літтю каф. культурології та методики викладання культурологічних дисциплін ПНПУ імені В. Г. Короленка (29-30 берез. 2018 р.). Полтава, 2018. С. 29–33.
- 31.Вітрич М. Сергій Жадан: "Слова, якими можна все пояснити, завжди прості". *Зоря Полтавщини*. 2015. 19 трав. (№ 65/66). С. 3.
У ПНПУ імені В. Г. Короленка відбулась зустріч з українським письменником С. Жаданом.
- 32.Голобородько Я. Література як деміфологія: новітні тенденції в українській літературі. *Українська мова та література*. 2006. № 38. С. 18–24.
Деміфологеми Юрія Андруховича, "молодіжний стиль" Сергія Жадана, художній "реал" Андрія Бондаря.
- 33.Голобородько Я. Саундтреки свідомості. Стиль Сергія Жадана. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2007. № 3. С. 84–97.
- 34.Дем'яненко Я. Трициліндровий двигун літератури. *Зоря Полтавщини*. 2007. № 159. С. 3.
С. Жадан, Л. Дереш, Ю. Андрухович на зустрічі з читачами в Полтавському державного педагогічного університеті імені В. Г. Короленка.
- 35.Матвієнко С. Жадан і його черепаха. *Четвер*. 2020. № 19, vol. 1 : Overground. С. 174–176.
Про творчість Сергія Жадана.
- 36.Поліщук Я. О. Рельєфи та рифи культурної пам'яті. *Вісник Одеського національного університету / Одеський нац. ун-т імені І. І. Мечникова*. Одеса, 2008. Т. 13, вип. 7. С. 127–137. (Філологія : літературознавство).
Аналізуються актуальні твори Ю. Андруховича, С. Жадана, Т. Прохаська та інших сучасних українських письменників.
- 37.Харчук Р. Б. Найновіша підлітково-дитяча літературна альтернатива: С. Жадан, Л. Дереш, С. Поваляєва, І. Карпа, Т. Малярчук. *Лекції про сучасну українську прозу* / Р. Б. Харчук. Київ, 2007. Ч. 2. С. 50–64. (Бібліотечка "Дивослова" ; № 7).
Сергій Жадан – "Ти будеш задоволений слуханням Жадана, але навряд чи згадаєш, про що він говорив" (О. Михед). С. 51–55.
- 38.Харчук Р. Б. Сергій Жадан – "Вічний Підліток". *Сучасна українська проза. Постмодерний період* : навч. посіб. / Р. Б. Харчук. Київ, 2008. С. 209–216. (Альма-матер).
- 39.Чумак Т. Сучасний літературний процес в Україні. *Дивослово*. 2019. № 3. С. 7–17.
Розробка уроку з української літератури за творчістю сучасних українських письменників: В. Шкляр, В. Лис, С. Жадан, Ю. Андрухович, Л. Дереш,

О. Забужко, І. Роздобудько, Т. Прохасько, Ю. Винничук, Ю. Іздрик, О. Ірванець, А. Кокотюха, Л. Дашвар, Д. Корній.

40. Щербатюк А. Винничук, Андрухович, **Жадан...** Російський погляд на сучасну українську літературу. *Літературна Україна*. 2008. № 47. С. 4.

Про прозові твори С. Жадана

41. Битько В. Сергій Жадан як прозаїк. *Українська мова та література*. 2009. № 17/19. С. 22–25.

Проза сучасного українського письменника з Харкова Сергія Жадана.

42. Герасименко Н. Війна та ідентичність. Як у сучасній літературі з'явився новий герой. *Дзвін*. 2020. № 11. С. 152–157.

43. Голобородько Я. Ді-джей української прози Сергій Жадан. *Слово і час*. 2010. № 10. С. 100–107.

44. Голобородько Я. Сергій Жадан: критична маса естетичних альтернатив. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2012. № 1. С. 31–34.

45. Єгорова А. А. Концептосфера збірки С. Жадана "**Цитатник**". *Пріоритети сучасної філології: теорія і практика* : матеріали VIII Всеукр. студ. наук.-практ. конф. з міжнар. участю : зб. наук. праць / гол. ред. В. К. Зернова ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Ф-т філології та журналістики. Полтава, 2015. С. 21–28.

46. Лобановська А. Вільна проза вільної людини. *Літературна Україна*. 2008. № 31. С. 4.

Про творчість українського письменника Сергія Жадана.

47. Родик К. Візіонерство: слава чи нищість? *Україна молода*. 2020. 28 жовт. (№ 104). С. 11. Рец. на кн.: Жадан С. **Хлібне перемир'я** : п'єса. Чернівці, 2020.

48. Соловей О. Гаряча музика холодної води. *Українська літературна газета*. 2016. 16 верес. (№ 18). С. 18–19. Рец на кн.: Жадан С. **Вогнепальні й ножові**. Харків : Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2012. 160 с.

49. Стех М. Р. Панорама, розрисована оповіданнями: українська мала проза після Чорнобиля. *Есеїстика у пошуках джерел* / М. Р. Стех. Київ, 2016. С. 495–529.

Один з «найкультовіших» сучасних українських письменників Сергій Жадан.
С. 522-523.

«Anarchy in the Ukr»

50. Антипова Л. М. Дитинство в контексті анархії (за романом С. Жадана "Anarchy in the Ukr"). *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2007. № 29. С. 31–32.

51. Дроздовський Д. "Луганський щоденник": про свободу, відповідальність і глухоту. *Літературна Україна*. 2015. 1-8 січ. (№ 1/2). С. 5. Рец. на кн.: Жадан С. **Anarchy in Ukr** : роман; **Луганський щоденник** : нарис. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2014.

52. Матіяш Б. Його приватна територія. *Критика*. 2005. № 10. С. 27–29.

Про книгу Сергія Жадана "Anarchy in the UKR".

53. Шуба Б. Анархія пам'яті. *Критика*. 2005. № 10. С. 26.

Про книгу Сергія Жадана "Anarchy in the UKR".

«Ворошиловград»

54. Бондар-Терещенко І. Незворушний "Ворошиловград" Жадана. *Українська літературна газета*. 2010. № 22. С. 15.

Про роман сучасного українського письменника Сергія Жадана "Ворошиловград".

55. Гундорова Т. "Ворошиловград" і симптом порожнечі. *Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми* : статті та есеї / Т. Гундорова. Київ, 2013. С. 205–232. (De profundis).

Аналізується роман С. Жадана "Ворошиловград".

56. Котик І. Троє повернень. *Кур'єр Кривбасу*. 2011. № 11/12 (264/265). С. 354–359.

Про романи українських письменників Сергія Жадана "Ворошиловград", Олександра Клименка "Коростишівський Платонов", Анатолія Дністрового "Дрозофіла над томом Канта".

57. Кратохвіль А. Назад до нової батьківщини. *Критика*. 2010. № 9/10. С. 33–34.

Про роман сучасного українського письменника Сергія Жадана "Ворошиловград".

58. Позднякова А. Життя як чоловіча гра. *Українська літературна газета*. 2011. № 1. С. 15.

Про роман українського письменника С. Жадана "Ворошиловград".

«Депеш Мод»

59. Голобородько Я. Сергій Жадан: критична маса естетичних альтернатив. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2012. № 1. С. 31–34.

60. Цибулько О. Ностальгія та пустота: "Депеш Мод" С. Жадана у контексті альтернативних художніх систем. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства* : зб. наук. праць / Держ. вищий навч. заклад "Ужгородський національний університет". Ужгород, 2011. Вип. 15. С. 297–301.

61. Черненко Г. Гендерна інверсія в сучасному українському постколоніальному романі (Сергій Жадан "Депеш Мод" та Ірена Карпа "Фройд би плакав"). *Слово і час*. 2008. № 12. С. 75–80.

62. Юрчук О. Міфологізація радянського минулого в українському сучасному повсякденні (за романом "Депеш Мод" С. Жадана). *Актуальні проблеми слов'янської філології* : міжвуз. зб. наук. ст. / гол. ред. В. А. Зарва ; Бердянський держ. пед. ун-т, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Бердянськ, 2012. Вип. XXVI, ч. 2. С. 201–208. (Лінгвістика і літературознавство).

«Інтернат»

63. Герасименко Н. Діти і війна: як сучасні письменники зображають Революція Гідності та російську агресію на Сході України у дитячій літературі. *Дивослово*. 2021. № 5/6. С. 63–66.

На матеріалі романів О. Захарченко «Вертеп. # Роман про Майдан», Г. Кирпи «Мій тато став зіркою...», Х. Лукашук «Казка про Майдан», Б. Жолдак «Укри», С. Жадана «Інтернат».

64. Герасименко Н. Сучасні письменники про війну на Сході України. *Вища школа*. 2021. № 9. С. 70–79.

Воєнний жанр романів *«Інтернат»* Сергія Жадана, *«Сірі бджоли»* Андрія Куркова, *«Брати»* Василя Іванини, *«Довгі часи»* Володимира Рафеєнка, повість *«Чорне сонце»* Василя Шкляра та ін.

65.Красільник Н. Є. Екзистенційні мотиви роману Сергія Жадана "Інтернат". *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2020. № 7/9. С. 85–93.

66.Лаптеєва Ю. О. Міфологічний простір роману "Інтернат" С. Жадана. *Таїни художнього тексту (до проблеми поетики художнього тексту)* : зб. наук. праць / наук. ред. Н. І. Заверталюк ; Дніпр. нац. ун-т імені Олеся Гончара. Дніпро, 2018. Вип. 22. С. 159–165.

67.Пахаренко В. Дорога додому. Риси метамодернізму в романі Сергія Жадана "Інтернат". *Українська мова та література*. 2021. № 7/8. С. 70–83.

68.Поліщук Я. Дві книги з 2017-го. *Березіль*. 2018. № 1/3. С. 153–164.

Про романи Сергія Жадана "Інтернат" та Василя Шкляра "Троця".

69.Щур О. Роман року: читачі шаленіють – але "горло застуджене"? *Український журнал*. 2017. № 8. С. 53–54. Рец. на кн.: Жадан С. Інтернат. Чернівці : Meridian Czernowitz, 2017, 336 с.

70.Якубовська-Кравчик К. Дитинство у контексті історії. *Слово і час*. 2020. № 1. С. 51–61.

У статті проаналізовано проблему вписування дитинства в історію світу на прикладі романів С. Жадана "Інтернат" і В. Рафеєнка "Довгі часи".

«Месопотамія»

71.Кріцина О. О., Коновалова М. В. Книга Сергія Жадана "Месопотамія" в контексті української сучасної літератури. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2020. № 10/12. С. 88–95.

72.Сергій Жадан отримав премію "Українська книжка року". *Українська літературна газета*. 2016. 5 серп. (№ 15). С. 17.

У 2016 році звання лауреата премії у номінації "За видатні досягнення у галузі художньої літератури" присуджено Сергію Жадану за книгу "Месопотамія" та видавництву "Книжковий клуб "Сімейного Дозвілля", що її видав.

«Скрипниківка»

73.Коткова Л. Глибокі пекучі грані "Скрипниківки" Сергія Жадана. *Українська літературна газета*. 2023. № 9. С. 35. Рец. на кн.: Жадан С. Скрипниківка. Чернівці : Видавець Померанцев Святослав, 2023. 144 с.

74.Родик К. "Він пішов. Ну і все". *Україна молода*. 2024. 27 берез. (№ 13). С. 13.
Сергій Жадан "Скрипниківка".

Про поезію Сергія Жадана

75.Андрусяк І. 2001. Час одиниць. *Березіль*. 2002. № 7/8. С. 172–181.

Поет Сергій Жадан. С. 178–180.

76.Бадін Є. Ворожіння на слові. Про поезію Сергія Жадана. *Березіль*. 2011. № 9/10. С. 28–39.

На С. 28–34 вірші Сергія Жадана.

77. Баран Є. Я просто ступав за межу... *Звичайний читач* / Є. Баран ; післямова П. Сорока. Тернопіль, 2000. С. 29–31.
Сергій Жадан та його збірка поезій "Рожевий дегенерат".
78. Близнюк Ю. Російськомовні українці, які пішли воювати, – це те, чого росіяни досі не можуть зрозуміти. Та й деякі українці – теж. *Країна*. 2018. № 36. С. 10–12.
Поетична збірка Сергія Жадана "Антенa". У ній 80 віршів. Розповідає про вісім із них.
79. Бойченко О. Груповий портрет з Марадоною. *Україна*. 2008. № 4. С. 104–105.
Про книгу Сергія Жадана "Марадона".
80. Бутурлім Т. Як мислити позитивно у складних соціально-політичних умовах ХХІ ст. *Дивослово*. 2017. № 6. С. 12–16.
Урок позакласного читання у ІІ класі за поезією Сергія Жадана.
81. Гаврилук Н. Літературний псалом: Сергій Жадан. *Слово і час*. 2017. № 7. С. 31–35.
У статті аналізується цикл "Псалми для автокефальної Богородиці" Сергія Жадана.
82. Кроп Т. Поезія жорстка і лірична. *Літературна Україна*. 2012. № 18. С. 13.
Поезія Сергія Жадана.
83. Левицький А. Поет передомних часів. *Літературна Україна*. 2023. Жовт. (Спецвип. № 2). С. 5.
Сергій Жадан. Поезії.
84. Левицький В. Важкі сни трубадурів. *Літературна Україна*. 2016. 24 листоп. (№ 45). С. 11. Рец. на кн.: Жадан С. **Тамплієри**. Чернівці : Книги – ХХІ, Meridian Czernowitz, 2016.
85. Маленко О. Поети пишуть жінку пензлем слова... *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 7. С. 38–39.
Лірика Сергія Жадана.
86. Маленко О. О. "На східному фронті без змін..." Риторика війни в сучасній українській поезії. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2017. № 22/24. С. 91–95.
У статті прокоментовані індивідуально-авторські особливості риторики війни в сучасній українській поезії. Поетичним матеріалом для розвідки стали збірки Любові Якимчук "Розкладання", "Абрикоси Донбасу" і Сергія Жадана "Життя Марії", "Тамплієри".
87. Овчаренко Е. Поетичне слово і художній образ. *Слово Просвіти*. 2021. 5-11 серп. (№ 31). С. 15.
Сергій Жадан "Список кораблів".
88. Пархоменко Л. Очікувана презентація. *Університетський час*. 2015. № 39. С. 7.
У ПНПУ імені В. Г. Короленка відбулась зустріч із відомим українським письменником Сергієм Жаданом, який презентував поетичну книжку "Життя Марії".

89.Пастух Б. Про дві лінії розвитку сучасної української лірики. *Слово і час*. 2015. № 3. С. 70–76.

Порівнюються поетичні тексти Сергія Жадана та Аттили Могильного.

90.Родик К. Сповідь перед телефонною книгою мертвих. *Україна молода*. 2020. 14-15 серп. (№ 75). С. 15.

Поетичні книжки Сергія Жадана "Антенa" та "Список кораблів".

91.Скоробогатова О. О. Формування "він-вона" домінанти ліричного тексту (на матеріалі поезій Булата Окуджави й **Сергія Жадана**). *Лінгвістичні дослідження* : зб. наук. праць Харків. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. Вип. 52. С. 215–223.

92.Сулима М. Дольник Сергія Жадана. *Філологічні семінари* / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2005. Вип. 8 : Художня форма. С. 238–240. (Бібліотека Інституту філології).

Іменний покажчик

Андрусак І. 12, 75	Лаптєєва Ю.О. 66
Антипова Л.М. 50	Левицький А. 83
Бадін Є. 76	Левицький В. 84
Баран Є. 23 77	Лобановська А. 46
Битько В. 41	Маленко О. 85, 86
Близнюк Ю. 78	Матвієнко С. 35
Бойченко О. 79	Матіяш Б. 52
Бондар-Терещенко І. 51	Месевря О. 27
Бондаренко С. 8, 11, 15	Неборака В. 6
Бурдикіна М. 30	Овчаренко Е. 87
Бутурлім Т. 80	Пархоменко Л. 88
Вітрич М. 31	Пастух Б. 89
Винничук Ю. 7	Пахаренко В. 27, 67
Гаврилюк Н. 81	Пахаренко Н. 27
Герасименко Н. 42, 63, 64	Позднякова А. 58
Голобородько Я. 32, 33, 43, 44, 59	Поліщук Я. 36
Гундорова Т. 55	Поліщук Я.О. 68
Дем'яненко Я. 34	Рафеєнко В. 7
Дзюба І. 24	Родик К. 47 90
Дзюба С. 25	Скачко Н. 14
Дроздовський Д. 51	Скоробогатова О.О. 91
Єгорова А.А. 45	Соловей О. 48
Жадан С. 1–16	Стех М.Р. 49
Карпа І. 7	Сулима М. 28, 92
Кідрук М. 7	Фоззі 7
Кокотюха А. 7	Харчук Р.Б. 37, 38
Коломієць І. 18	Хоменко Г.В. 29
Коляда І. 26	Цибулько О. 60
Коляда Ю. 26	Черненко Г. 61
Коновалова М.В. 71	Чумак Т. 39
Котик І. 56	Шуба Б. 53
Коткова Л. 73	Щербатюк А. 40
Красільнік Н.Є. 65	Щур О. 69
Кратохвіль А. 57	Юрчук О. 61
Крціна О.О. 71	Якубовська-Кравчик К. 59, 70
Кроп Т. 82	